

ס"ק י, ובש"ך שם ס"ק לד, פסקו לענין מלך כתוס'. אמנם לענין פועלים לא נתפרש פרט זה לא בשו"ע ולא בט"ז וש"ך שם.

בשו"ע כאן הובאו ב' דעות באומר לו צא ואכול ואני פורע, ומפרש המ"א ס"ק ח דמיירי שאמר לו צא ואכול חמץ. והיינו שמבאר את המחלוקת שבין ב' הדעות בשו"ע כאן כשפירש צא ואכול חמץ, וב' הדעות כאן הן דעת הר"ן ותורת הבית הנ"ל לענין יין נסך.

בס"ק ט כותב המ"א על המתירים "וכן עיקר" (וכן הוא בהגהות מהרש"ל על הטור וכן הוא בפר"ח ס"ו), והיינו שפוסקים כשיטת הרשב"א שם. ועוד מפרשים במ"א ופר"ח שם דהיינו אפילו אומר לחנוני "תן לפועלים חמץ ואני פורע", והיינו כפי שפירש הר"ן שם בדברי הרשב"א. וכן פסק רבנו בסכ"א, שמותר אפילו "קח עלי חמץ מן החנוני", ובסכ"ג פסק דהיינו אפילו לומר לחנוני "תן חמץ לעבדי ואני אפרע לך".

וכיון שכל המקור לדברי המ"א והפר"ח הוא הרשב"א בתורת הבית שם, כפירוש הר"ן שם בדבריו, וכיון ששם מפורש דהיינו דוקא כשיכול לפטור את עצמו במה שיתן לו מזונות אחרים, לכן פירש כן רבנו כאן בסכ"ג, ואפשר שכן ביאר גם ביו"ד סי' קלב (אלא שסימן זה לא הגיע לידינו). וכ"ז לדעה הא'. אמנם אח"כ בסוף הסעיף כותב רבנו, שיש אומרים שבחמץ "יש להחמיר שלא לומר לנכרי בפסח קנה לך חמץ מן החנוני", והיינו כדעת הר"ן הנ"ל (שנתבאר בב"ח יו"ד שם סי"ג ד"ה ומ"ש אבל, ובשו"ת סי' קמג) שלא התירו אלא כשיכול לפטור עצמו במזונות אחרים ולא אמר לו בפירוש שיתן לו חמץ.

הפרשת חלה מעיסה בפסח

הנ"ל

בשוע"ר סי' תנו ס"ט: "כשרוצה ללוש עיסה ביום טוב . . מותר לו לפחות מעשרון מטעם שיתבאר בסי' תנ"ז . . ומכל מקום יותר טוב ללוש העיסה בב' פעמים דהיינו שיקח יותר מחצי עשרון וילוש ממנו עיסה אחת ואחר כך יחזור ויקח יותר מחצי עשרון קמח וילוש ממנו עוד עיסה אחת ויצרף ב' העיסות יחד על דרך שיתבאר בסימן תנ"ז ויפריש מהן חלה וכשהוא עושה כן אף לכתחלה אין צריך למדוד הקמח מערב יום טוב".

והוא תמוה לכאורה, שהרי בסי' תנז סי"ז (שמצויין בסעיף זה) מבואר שאסור להפריש חלה מהמצה ביום טוב פסח, שאם יפרישה אין לה תקנה לא באפיה ולא בשריפה ולא להניחה שתחמיץ, וא"כ מה מסיים כאן שיצרף ב' העיסות ויפריש מהן חלה.

ויתירה מזו קשה, שגם לקמן סי' תנז סי"ז, כשמבאר שביום טוב פסח התירו לו ללוש עיסה פחות מכשיעור כדי לפוטרה מן החלה, מוסיף (במוסגר): עיין בסוף סי' תנ"ו איך לנהוג בזה. ומסתמא הכוונה למ"ש כאן שיצרף ב' העיסות ויפריש מהן. ואיך זה מתאים אם כן עם מה שמבאר שם שאסור לו להפריש החלה קודם האפיה.

עוד יש לתמוה, מה שצויין כאן על הגליון: פר"ח סוס"י תנ"ז בשם הרמב"ם. והיינו מה שהביא שם את פסק הרמב"ם (הל' ביכורים פ"ח הי"א) שפסק כרבי עקיבא (חלה פ"ב מ"ג), שאם נטמאה העיסה יעשנה בטומאה ויפריש חלה טמאה (ולא כת"ק שם, שיעשנה קבין, פחות מכשיעור, שיפטר מחלה). ולפי זה מסיק הפר"ח שם, שגם כאן יפריש חלה בטומאה, והיינו שאחר אפיה יצרפם לשיעור ויפריש מהם חלה, וכיון שעושה זאת אחרי אפיה אין כאן שום חשש. ומדוע א"כ כותב כאן "ויצרף ב' העיסות יחד . . ויפריש מהן חלה".

ולכאורה היה אפשר לומר שיש כאן טה"ד וצ"ל: "ויצרף המצות מב' העיסות, על דרך שיתבאר בסימן תנז [ס"ו]". ועפ"י מיושב כל מה ששאלנו.

אמנם לפי זה צ"ע מה שכתוב (כאן ושם) שמטעם זה התירו לו כאן לפחות משיעור כדי לפוטרו מן החלה. ולפי האמור לעיל אין כאן שום קולא, כי בין כך צריך לצרפן אח"כ, וזה מותר אפילו קודם החג, כמבואר בסי' תנז ס"ו.

ובאמת מטעם זה חלק הפר"ח שם על הרמ"א (סוס"י תנז) שהתיר היתר זה, כי על פי הנ"ל אין כאן שום קולא. וא"כ קשה על רבינו שאומר ב' הדברים בחדא מחתא, שכאן התירו לו ללוש פחות מכשיעור, ומ"מ יותר טוב ללוש העיסה בב' פעמים פחות מכשיעור ואח"כ לצרף ולהפריש.

ואפשר לומר, שאף שרבנו פוסק כהפוסקים שכאן התירו לו לפחות משיעור חלה, מ"מ יותר טוב לחוש לדעת הרמב"ם והפר"ח, ולכן יצרף אחר אפיה ויפריש מהם חלה טמאה.

